

15. 3. 2021

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příkaz soudu a nadřizeneého orgánu k poskytnutí požadované informace

Novela č. [111/2019](#) Sb., kterou se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů, přinesla s faktickou účinností od 1. ledna 2020 nový institut, tzv. informační příkaz, jenž nalezl své místo v ustanovení § 16 odst. 4 zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SvInf“). Informační příkaz jako další z řady přináší do rozhodování ve veřejné správě apelační princip, který by měl dle tvrzení zákonodárce v tomto případě plnit úkol zefektivnění dodržování a vymáhání práva na informace.

Vzhledem k tomu, že institut informačního příkazu doplňuje institut nařízení poskytnutí požadované informace soudem dle ustanovení § 16 odst. 5 SvInf, který byl do SvInf zařazen novelou č. [61/2006](#) Sb., považuji za vhodné v tomto článku nastítnit určité shody či rozdíly těchto institutů. Následně bych rád uvedl některá příkladná rozhodnutí správních soudů ve vztahu k přikázání poskytnutí požadované informace, jež rámcově ilustrují, jaký přístup by se dal očekávat od nadřizeneých správních orgánů k informačnímu příkazu.

Informační příkaz v účinném znění byl shodně jako nařízení poskytnutí požadované informace soudem do novely (tj. sněmovního tisku č. 139) zařazen až v rámci legislativního procesu v Poslanecké sněmovně, tedy dle mnoha negativních ohlasů zcela nesystematicky. I přes odůvodnění pozměňovacího návrhu zde tudíž chybí kvalitní podklad, jenž by subjektům nově nadaným touto pravomocí stanovil pevné záchytné body, kdy a jak k jeho využití přistoupit.

Již z povahy věci je možné podstatný rozdíl mezi informačním příkazem a nařízením poskytnutí požadované informace soudem nalézt v jejich zasazení do odlišných systémů přezkumu. Přezkum ve správním soudnictví je na rozdíl od přezkumu prováděného správními orgány v zásadě zcela ovládan kasačním opravným systémem. Zkoumané nařízení poskytnutí požadované informace soudem, jakožto jednu z několika výjimek z kasačního opravného systému (mezi dalšími lze zmítnit moderační právo soudu[\[1\]](#), uspokojení navrhovatele[\[2\]](#), vyhlášení místního a krajského referenda soudem[\[3\]](#)), je tedy třeba hodnotit jako nesystémové vystoupení z takto nastaveného rámce přezkumu.

U rozhodování ve veřejné správě však není možné o dominanci kasačního opravného systému hovořit. Stále více je zde uplatňován přístup souladný s principem apelačním či revizním, a to pod vlivem rozhodovací praxe správních soudů, jež zdůrazňují uplatňování zásady rychlosti a hospodárnosti řízení, s níž je kasace v protikladu.

Správní řízení tvoří jeden celek, tudíž není vyloučeno, aby případná pochybení a nepřesnosti správního orgánu první instance napravil správní orgán odvolací. Tato náprava může spočívat v odstranění procesních pochybení, které z povahy věci a bez újmy účastníků odstranit lze dle ustanovení § 89 odst. 2 s. ř., taktéž může spočívat v nápravě případných nedostatků obsažených ve správním rozhodnutí dle ustanovení § 90 odst. 1 písm. c) s. ř. [\[4\]](#)

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zavedení informačního příkazu jakožto právního nástroje, který stojí na apelačním principu, do rozhodování ve veřejné správě by alespoň v porovnání se zavedením nařízení poskytnutí požadované informace do správního soudnictví nemělo být natolik

nesystematickým zásahem.

Nařízení poskytnutí informace v rozhodovací praxi správních soudů

Zavedení institutu nařízení poskytnutí požadované informace soudem se setkalo s mnoha negativními ohlasy, a to zejména ze strany samotných správních soudů, které odmítly úlohu „třetí“ instance při zkoumání důvodů pro neposkytnutí informace[5], jež jsou v SvInf pojaty velmi široce[6].

Nejvyšší správní soud pod vlivem rozkolísané rozhodovací praxe krajských soudů v jednom ze svých rozhodnutí[7] konstatoval, že pokud již soud postupuje dle ustanovení § 16 odst. 5 SvInf, musí zvážit, zda prima facie není dán některý z dalších důvodů pro odmítnutí žádosti. Pokud tedy soud další takový důvod nalezne, má rozhodnutí zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení, v němž povinný subjekt zpravidla žádost opětovně odmítne, tentokrát však ze správného důvodu.

Úkolem soudu dle uvedeného rozsudku však není, aby aktivně vyhledával důvody pro odmítnutí žádosti či tyto důvody nahrazoval, jestliže ty uvedené v rozhodnutí povinného subjektu neobstojí. Na základě těchto závěrů soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému i přesto, že nalezl jiný zákonný důvod pro neposkytnutí informace než ten, který byl uveden v odůvodnění zamítavého rozhodnutí správního orgánu.

Obdobně v rozsudku ze dne 31. října 2018, č.j. 3 As 38/2018-29[8], se Nejvyšší správní soud přiklonil k postupu Městského soudu v Praze, který shledal rozhodnutí správního orgánu a priori nepřezkoumatelným, a tudíž již nepřistoupil k druhému kroku, kterým je nařízení poskytnutí informace. Správní soudy jsou ve své rozhodovací praxi značně zdrženlivé vůči pravomoci dle § 16 odst. 5 SvInf. Z určitého pohledu se leckdy přímo vyhýbají aplikaci nařízení poskytnutí požadované informace a raději upřednostňují kasaci před procesně ekonomickou apelací.

Nařízení poskytnutí požadované informace si i vzhledem k uvedeným rozhodnutím stále nenalezlo adekvátní místo v rozhodovací praxi správních soudů. V pravidelně se vyskytujících případech nevhodně zvoleného důvodu pro neposkytnutí informace, popř. jeho nedostatečném zdůvodnění, soudy raději rozhodnutí povinného subjektu toliko ruší a vrací zpět k dalšímu řízení. Často to může být způsobeno tím, že správní soudy nejsou ochotny nahrazovat uvážení správního orgánu v oblastech, které vyžadují specifickou odbornost, a raději tak nechávají diskreci správních orgánů ve značné šíři na úkor využití vlastního oprávnění apelace. Pravděpodobnějším se mi však jeví závěr, že soudy zkrátka odmítají na sebe převzít povinnost dostatečně zkoumat jednotlivé důvody, aby mohly poskytnutí informace nařídit. [9]

Informační příkaz

Od 1. ledna 2020 účinné ustanovení § 16 odst. 4 SvInf zavedlo institut informačního příkazu ve znění: **„Neshledá-li nadřízený orgán důvody pro odmítnutí žádosti, zruší rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti nebo jeho část a řízení v tomto rozsahu zastaví. Současně rozhodnutím přikáže povinnému subjektu požadovanou informaci žadateli poskytnout ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o odvolání povinnému subjektu. Proti rozhodnutí nadřízeného orgánu podle věty první se nelze odvolat. Poskytnutí informace povinným subjektem lze exekučně vykonat.“**[10]

V porovnání s přikázáním poskytnutí informace soudem je znát již ze samotné formulace, že zákonodárce v tomto případě nevolí natolik direktivní vyjádření pro povinnost zjištění důvodů odmítnutí žádosti o informace.[11] Z odůvodnění pozměňovacího návrhu, kterým byl informační příkaz do SvInf zařazen, se můžeme dočíst, že: „pokud si je nadřízený orgán při vyřizování odvolání,

příp. stížnosti zcela jistý, že informace k v určitém rozsahu povinný subjekt má ze zákona poskytnout, může toto poskytnutí (stejně jako za současné úpravy již do roku 2006 soud) přikázat tzv. informačním příkazem.“

Důležité je však v této souvislosti uvést, že i důvody pro neposkytnutí informace byly oproti stavu, ze kterého vycházely správní soudy v článku uváděných rozsudcích, doplněny (§ 11 odst. 1 písm. d) a e)), popř. modifikovány (§ 7, § 8a, § 11 odst. 4 písm. a) a c) a § 11 odst. 6). K těmto změnám došlo s účinností již od 24. dubna 2019 toutéž vládní novelou SvInf, ačkoliv při její tvorbě z logiky věci nebylo uvažováno o nyní účinné právní úpravě informačního příkazu, kterou přinesl až pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka.

K aplikaci vybraných procesních ustanovení SvInf po novele provedené zákonem č. [111/2019](#) Sb., vydalo Ministerstvo vnitra doporučení, ve kterém však dle svého tvrzení záměrně nikterak nerozvádí nově doplněné důvody, neboť to bude úkolem jednotlivých věcně příslušných ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů.

Pro účely shrnutí zkoumané problematiky bych uvedl následující. Institut informačního příkazu (*jakožto právní nástroj, který stojí na apelačním principu*) je zaveden do rozhodování ve veřejné správě, kteréžto není ovládáno kasačním opravným systémem v takové míře jako tomu je u správního soudnictví. Nemělo by se tudíž jednat o natolik nesystémový prvek, jehož užití bude *a priori* odmítáno, jako tomu bylo u nařízení poskytnutí požadované informace soudem.

Vyhýbavý postoj, který zaujaly správní soudy ve vztahu ke zkoumání důvodů pro neposkytnutí informace a následnému nařízení poskytnutí, by od nadřízených orgánů proto neměl být očekáván, zvláště když, jak vyplývá z odůvodnění pozměňovacího návrhu, by nadřízené orgány měly k informačnímu příkazu přistupovat pouze v případě, že jsou si zcela jisté tím, že informace poskytnuta být měla. Tato benevolence ze strany zákonodárce by měla zmírnit budoucí možné vymezování nadřízených orgánů k užití informačního příkazu, neboť se dá očekávat, že užší rozsah této povinnosti by měl přinést méně příležitostí pro procesní chyby.

Rozhodovací praxe nadřízených správních orgánů ve vztahu k aplikaci institutu informačního příkazu je však doposud velmi strohá, a tudíž nejsem schopen podrobit výše uvedené hypotézy dostatečnému kritickému rozboru. Doufejme však, že nadřízené správní orgány tento institut přijmou za vlastní, a to alespoň v rozsahu předvídaném odůvodněním pozměňovacího návrhu.

Mgr. Petr Malíšek,
advokátní koncipient

[KVB advokátní kancelář s.r.o.](#)

Teplého 2786
530 02 Pardubice

Tel.: +420 226 259 401
e-mail: pravnik@akkvb.cz

[1] § 78 odst. 2 zákona č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 1. 2021].

[2] § 62 odst. 1 zákona č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 1. 2021].

[3] § 57 odst. 3 zákona č. [22/2004](#) Sb., o místním referendu, § 56 odst. 3 zákona č. [118/2010](#) Sb., o krajském referendu. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 1. 2021].

[4] Potěšil, L., Hejč, D., Rigel, F., Marek, D.: Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 916 s.

[5] Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 1 As 8/2010-65. [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck, © 2020 [cit. 31. 1. 2021]. K dispozici >>> [zde](#).

[6] § 16 odst. 5 zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 1. 2021].

[7] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2010, č. j. 1 As 28/2010-86. [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck, © 2020 [cit. 1. 2. 2021]. K dispozici >>> [zde](#).

[8] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2018, č. j. 3 As 38/2018-29. K dispozici >>> [zde](#).

[9] MALÍŠEK, Petr. Kasační princip správního soudnictví a výjimky z něj [online]. Brno, 2020 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/w78np/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce David Hejč.

[10] § 16 odst. 4 zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 2. 2021].

[11] JELÍNKOVÁ, Jitka. Zákon o svobodném přístupu k informacím. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-548-4.

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)